

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. MISSIE EN TOEKOMSTVISIE	3
3. GROENE RUIMTE	5
4. BEBOUWDE RUIMTE EN MOBILITEIT	8
5. KLIMAAT EN ENERGIE	10
6. DUURZAME BEDRIJVIGHEID	12
7. ORGANISATIE EN FINANCIËN	14
8. MEERJARENBEGROTING	16

1. Inleiding

Voor u ligt het Meerjarenbeleidsplan 2008 – 2011 van de Milieufederatie Groningen. Het Meerjarenbeleidsplan is het resultaat van uitwisselingen van gedachten en strategieën binnen het Bestuur, de Raad van Toezicht en Advies, leden van de aangesloten organisaties en het bureau van de Milieufederatie. Ook heeft overleg plaatsgevonden met overheidsvertegenwoordigers.

Aan het plan is een meerjarenbegroting toegevoegd. Zowel het Meerjarenbeleidsplan als de bijbehorende begroting zijn op 22 augustus 2007 vastgesteld door het Bestuur van de Milieufederatie.

Een nadere jaarlijkse invulling van het beleidsplan zal plaatsvinden in nauw overleg met leden van de aangesloten organisaties, met deskundigen op deelterreinen, met huidige en toekomstige samenwerkingspartners en met betrokken overheden.

2. Missie en toekomstvisie

De Stichting Milieufederatie Groningen heeft tot doel het bevorderen van het behoud, het herstel en het optimaal beheer van natuur, milieu en landschap, met name in de provincie Groningen.

De stichting tracht dit doel te bereiken met alle daartoe geoorloofde middelen, onder meer door directe en indirecte beïnvloeding van de overheid ter bevordering van een natuur- en milieuvriendelijk overheidsbeleid, door het bevorderen van natuur- en milieuvriendelijk gedrag bij burgers en bedrijven en door het samenbrengen en ondersteunen van groepen en personen werkzaam op het gebied van natuur, milieu en landschap in de provincie Groningen. De stichting kan in en buiten rechte opkomen tegen al die activiteiten die, al of niet in potentie, afbreuk (kunnen) doen aan de waarden van natuur, milieu en landschap in de provincie Groningen.

Vanuit deze missie hebben wij, als uitgangspunt voor het Meerjarenbeleidsplan 2008-2011, een toekomstbeeld geschetst van de provincie Groningen in 2030. De visie bevat onze streefbeelden voor de inhoudelijke werkvelden van de MFG. Het zijn geen utopische beelden, we moeten wel realistisch blijven. Natuurlijk zijn ze onvolledig en zal de werkelijkheid in 2030 vast en zeker anders blijken te zijn. Maar anno 2008, het eerste jaar van ons nieuwe meerjaren-beleidsplan, zijn dit de toekomstbeelden waarvoor we ons inzetten en waar we in 2030 hopen uit te komen.

De komende jaren zal de Milieufederatie Groningen werken aan het verwezenlijken van het toekomstbeeld in haar rol van beleidsbeïnvloeder, ondersteuner van lokale en regionale organisaties, en opinion leader. Lobby en dialoog, stimuleren van overheden, burgers, bedrijven en andere instellingen, voorlichting, ondersteuning van vrijwilligersorganisaties, publicitaire druk en soms juridische actie zijn de instrumenten die de MFG inzet om haar doelen te bereiken.

De Milieufederatie richt zich op verschillende doelgroepen:

* Bij lokale en regionale overheden oefenen wij onze invloed uit in het hele beleidsproces, van agendasetting via beleidsbepaling en -uitvoering tot evaluatie. Hierbij wordt gebruikgemaakt van verschillende beleidsbeïnvloedingsmogelijkheden:

- Interactieve beleidsvorming, waarbij wordt ingespeeld op de vraag van overheden om in een vroeg stadium deel te nemen aan beleidsontwikkelingsprocessen;
- Pro-actieve beleidsbeïnvloeding, waarbij door middel van informatie, lobby, publiciteit, onderzoek en advies getracht zal worden om bestaande beleidsvorming te beïnvloeden of nieuwe/aanvullende beleidsvorming in gang te zetten;
- Actief bijdragen aan beleidsuitvoering, waarbij de MFG concreet meewerkt en -denkt bij de uitvoering van het provinciale beleid, zeker als het gaat om het beleidsveld natuur en landschap;
- Kritisch volgen van beleidshandhaving en -ontwikkeling, waarbij onvoldoende handhaving en afstemming kritisch doch opbouwend aan de orde worden gesteld (de zogenaamde ‘luis in de pels’-functie, inherent aan het zijn van een belangenorganisatie);

* Naast overheden probeert de Milieufederatie ook burgers, bedrijven en andere instellingen aan te zetten tot milieuvriendelijker gedrag. Dit gaat vooral via draagvlakverbreding, waarbij

het natuur-, landschaps- en milieuvriendelijk denken en doen van personen, instellingen en bedrijven wordt bevorderd. Dit kan gebeuren door voorlichting, maar ook door het uitvoeren en/of aanjagen van concrete projecten, waarin wordt getoond hoe het anders en vooral beter kan.

* De laatste, maar zeker niet onbelangrijke, doelgroep van de Milieufederatie, vormen de (deels aangesloten) natuur-, milieu- en landschapsorganisaties in de provincie. Enerzijds denken zij mee met de Milieufederatie, anderzijds ondersteunt de Milieufederatie hen bij hun streven naar een mooier, gezonder en duurzamer Groningen.

Uiteraard is er binnen de werkzaamheden vaak overlap tussen de verschillende werkvormen en de verschillende doelgroepen. Zo kunnen bijvoorbeeld aangesloten organisaties participeren in concrete projecten en kunnen concrete projecten juist bijdragen aan beleidsuitvoering van overheden.

Om het werken aan het toekomstbeeld voor 2030 inhoud te geven, hebben we enkele speerpunten geformuleerd voor de komende vier jaar. Natuurlijk kent de Milieufederatie tal van reguliere activiteiten. Die gaan in de komende vierjaren periode gewoon door. Maar daarnaast zullen we binnen elk werkveld de komende vier jaar met speciale aandacht en inzet aan de gang gaan met de geformuleerde activiteiten en speerpunten. Deze vormen belangrijke stappen op weg naar het realiseren van ons toekomstbeeld. Bij die stappen zal de MFG de door haar ontwikkelde interactieve en projectmatige werkwijze voortzetten. Een interactieve en pro-actieve inzet met veel aandacht voor het creëren van draagvlak voor de doelen die de MFG nastreeft en daarbij praktisch en uitvoerend inspeland op provinciale beleidsprioriteiten, staan voorop bij alle activiteiten.

In dit beleidsplan worden de streefbeelden voor 2030 en de activiteiten en speerpunten voor de komende vier jaren per werkveld aangegeven: voor Groene Ruimte in hoofdstuk 3, voor Bebouwde Ruimte en Mobiliteit in hoofdstuk 4, voor Klimaat en Energie in hoofdstuk 5 en voor Duurzame Bedrijvigheid in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 tenslotte gaat in op ons streefbeeld en de vierjarendoelen met betrekking op onze eigen organisatie en de financiën. Het beleidsplan wordt afgesloten met de meerjarenbegroting 2008-2011.

3. Groene Ruimte

Streefbeeld Landschap in 2030

‘Van Lauwerszee tot Dollard tou, Van Drenthe tot aan ’t Wad, Doar gruit, doar bluit ain wonderlaand.’ Deze versregels uit het Groninger volkslied zijn in 2030 nog steeds van toepassing. Van de bosrijke gebieden in het Zuidelijk Westerkwartier tot de zeekleigronden in het Hoogeland: de identiteit van de Groninger landschappen - allemaal van grote ecologische waarde en met een rijke cultuurhistorie – is bewaard gebleven. Bij ruimtelijke projecten staat het landschap centraal. Woningbouw en andere ruimtelijke ingrepen zijn optimaal ingepast in de omgeving. Nieuwe huizen verrijzen zoveel mogelijk in dorpen en steden, en ‘witte schimmel’ is voltooid verleden tijd. Buiten de dorpen spelen agrariërs een centrale rol. Zij behouden het waardevolle Groninger cultuurlandschap. Voor intensieve veehouderij is op het platteland geen plaats meer, terwijl de biologische landbouw er floreert. Op de akkers groeit volop graan, aardappels, suikerbieten en koolzaad. Langs de kuststrook binnen de waddendijk worden her en der zoute kansen benut. Akkerbouwers telen daar gewassen als zeekraal, lamsoor en zeevenkel. Naast voedsel en landschap produceren agrariërs energie. Kleinschalige energiecentrales draaien op biomassa uit de omgeving.

De Groninger agrariërs spannen zich in om elementen als dijken, sloten, wierden, reliëf en oude boerderijen te beschermen. Daarnaast zetten zij zich in voor de natuur op en rond het bedrijf. Hiervan profiteren o.a. weidevogels en akkerplanten, die dan ook in aantal zijn toegenomen. Her en der is boerenland getransformeerd in bloemrijk grasland. Deze soorten- en bloemrijke weilanden en bermen trekken allerlei insectensoorten aan. Onder andere de distelvlinder, het hooibeestje en de kleine vuurvlieder vliegen er rond. Op het land wemelt het van de planten en dieren. Hoog in de lucht zingen veldleeuweriken boven de faunaranden, grauwe kiekendieven scheren over het graan, grauwe klauwierden broeden in de vele houtsingels, en rietvogels als blauwborst en kleine karekiet profiteren van de natuurvriendelijke sloten, waarin het water schoon is. Rustzoekende toeristen en recreanten hebben dit unieke Groninger landschap weten te vinden. De mensen wandelen en fietsen over de vele wandel- en fietspaden die de provincie rijk is. Het landschap imponeert, mede door de stilte en de weidsheid. ’s Nachts blijkt het tot hun verrassing aardedonker. Een landschap ontwikkelen en beheren kost geld. Een in 2008 in het leven geroepen fonds voor onderhoud en beheer van het landschap deed wonderen.

Activiteiten Landschap 2008-2011

De MFG denkt op het gebied van landschap actief mee met de partijen die hier het meest bij betrokken zijn: overheden, beheersorganisaties en boeren. Het gaat hierbij zowel om het opstellen van beleid als om de concrete uitvoering van maatregelen. De MFG draagt ideeën aan en waarschuwt voor de consequenties van in haar ogen ongewenst beleid.

Voor de komende jaren heeft de MFG enkele speerpunten op het gebied van landschap geformuleerd. Deze worden hieronder toegelicht.

De MFG zal de provincie stimuleren en helpen om haar coördinerende en stimulerende rol m.b.t. behoud en ontwikkeling van natuur en landschap met verve te vervullen. Een belangrijk aspect hierin is, dat wij de provincie ervan willen overtuigen om daarbij gebruik te maken van

onder andere de nieuwe instrumenten uit de Wro: provinciale structuurvisie en verordening.

Ook zal de MFG zich hard maken voor de oprichting van een extra fonds voor onderhoud en beheer van het landschap. Ons streven is dat in 2011 5% van de agrarische bedrijven een overeenkomst heeft gesloten met dit Fonds. Daarnaast streeft de MFG naar een zo groot mogelijk aandeel in de provinciale begroting voor natuur-, landschapsbeheer.

Bij de gemeenten zal de MFG er op aandringen om een Landschapsbeleidsplan met een plan van aanpak vast te stellen, al of niet als onderdeel van de gemeentelijke structuurvisie.

De MFG hoopt dat alle partijen die met (bescherming van) weidevogels te maken hebben op één lijn komen, zodat er een breed gedragen beleid ontwikkeld kan worden, waarbij alle partijen hun steentje bijdragen aan de bescherming van deze dieren. Ook stimuleert de MFG actief beleid op het gebied van duisternis en verlichting. Als onderdeel hiervan zouden alle gemeenten een duurzaam verlichtingsplan vast moeten stellen met ambitieuze doelstellingen op het gebied van energiebesparing en beperking van lichtemissie. Daarnaast streven wij ernaar met een viertal gemeenten verlichtingspilots uit te voeren waarin concrete maatregelen worden genomen. Wij hopen op ondersteuning van de provincie voor dit beleid door in het kader van de Wm-verruimde reikwijdte nadere eisen te stellen aan bedrijven m.b.t. het opstellen van een duurzaam verlichtingsplan. Wij zouden graag zien dat de provincie voor de openbare verlichting in eigen beheer ambitieus beleid gaat vaststellen.

Streefbeeld Natuur en Water in 2030

In 2030 ligt in Groningen één groot natuurgebied. Dat komt mede door de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), een groen netwerk van ecologische verbindingen, dat alle geïsoleerde Groningse natuurgebieden met elkaar heeft verbonden. Ook andere verbindingen, zoals de 'Natte Assen' uit de Nota Ruimte, zijn inmiddels een feit. Via deze verbindingen kunnen dieren zoals de das zich vanaf de Drentse bossen naar het noorden verplaatsen. Door bescherming en ontwikkeling van habitats krijgen tal van plant- en diersoorten letterlijk weer de ruimte. Otters, Rugstreeppadden, waterspitsmuizen en loopkevers trekken ombekommerd van het Zuidlaardermeer naar de Dollard. Via een uitgebreid en robuust stelsel van bermen, houtsingels en waterwegen vinden zo tal van dieren en planten hun weg door de provincie. De natuur zit in de lift en krijgt zijn veerkracht terug. Tal van voorheen zeldzame planten, vogels en dieren moesten inmiddels van de Rode Lijst van beschermde soorten geschrapt. In hét belangrijkste natuurgebied van Groningen, namelijk de Waddenzee, bruist het weer van het leven. De uitgestrekte mosselbanken en zeegrasvelden kwamen na het stopzetten van de bodemberoerende visserij weer tot ontwikkeling. Achter de waddendijk, aan de landzijde, staat de kuststrook meer in verbinding met de kwelders en de Waddenzee. Er ligt een parelsnoer van brakke natuurgebieden, waar bij hoogwater tienduizenden vogels neerstrijken. Belangrijke nieuwe parel vormt het Lauwersmeergebied, dat net als vóór 1969 weer onderdeel uitmaakt van de Waddenzee. In het gebied heerst de dynamiek van wind, water en getij, uiteraard zonder de veiligheid in gevaar te brengen en zonder schade voor de omliggende boeren. Ook op andere plaatsen, zoals de Westerwoldse Aa, is de harde grens tussen zout en zoet verzacht. Door vispassages en een visvriendelijk sluitbeheer zwemmen trekvisen vrij in en uit, en weten ze alle hoeken van de provincie te bereiken.

Ook elders neemt de dynamiek toe. Klimaatverandering eist zijn tol; de zeespiegel stijgt en hevige neerslag is vooral in het najaar aan de orde van de dag. In plaats van het water zo snel

mogelijk af te voeren, wordt het tijdelijk vastgehouden, onder meer in kersverse veengebieden

in de Veenkoloniën. Overal in de provincie schommelen de waterstanden. 's Winters stijgt het waterpeil en staan tal van natuurgebieden onder water, 's zomers vallen de gronden weer droog. Rivieren en beken als de Hunze krijgen vrij spel, en mogen net als vroeger weer regelmatig overstromen. Het water in de provincie Groningen is schoner dan ooit. Zelfs stoffen als nitraten en fosfaten – waarvoor de prognoses begin deze eeuw ongunstig waren – zijn onder controle, met name door een adequate aanpak van de diffuse bronnen. Van verdroging is zowel in natuurgebieden als het boerenland geen sprake meer. De grondwaterwinning in de Punt is niet meer nodig door winning elders. Boosdoeners als rioolwaterzuiveringsinstallaties en riooloverstorten zijn onder handen genomen, en grote rietlanden dienen om het water verder te zuiveren. Iedereen is gebaat bij het schone water. In de vaak kraakheldere beken en meren leven volop water- en oeverplanten als kranswieren en fonteinkruiden. Zwemmers worden niet meer geteisterd door blauwalgen.

Activiteiten Natuur en Water 2008-2011

Op het gebied van natuur en landschap denkt de MFG actief mee over het beleid van overheden en andere betrokken partijen (zoals het waterbedrijf). Daarnaast wordt via concrete projecten getoond wat er mogelijk is op het gebied van natuurontwikkeling en waterbeheer en worden burgers, boeren en buitenlui erbij betrokken. De speerpunten voor de komende jaren worden hieronder toegelicht.

De MFG stimuleert de provincie om de EHS tijdig te realiseren en deze eenduidig op kaarten en in de provinciale verordening vast te stellen, waarbij de netto begrensde EHS vooral wordt bepaald door (potentiële) ecologische kansrijkdom. Herbegrenzen van de EHS op grote schaal achten wij niet wenselijk.

De MFG zal eraan bijdragen dat de verdrogingsaanpak van natuurgebieden volgens planning verloopt. Wat betreft de invoering van de GGOR-systematiek o.a. t.b.v. het vaststellen van peilbesluiten pleit de MFG voor versnelde uitvoering.

Na het convenant rond de grondwaterwinning bij de Punt zal de MFG zich er hard voor maken dat in de toekomst de grondwaterwinning bij de Punt kan worden beëindigd.

Daar waar zich kansen voordoen in de uitvoering, zal de MFG een pleidooi houden voor de realisering van natte assen en de robuuste verbinding Van Veen tot Zee. Ook zal de MFG zich inzetten voor ambitieuze doelen m.b.t. waterkwaliteit en -kwantiteit in het KRW-Stroomgebiedsbeheerplan (2009), POP en Beheerplan Waterschappen.

De MFG wil van het Lauwersmeergebied een nog waardevoller natuurgebied maken. Daartoe acht de MFG het vanuit haar optiek gewenst dat er in de komende jaren besloten wordt om in het Lauwersmeer een gedempt tij wordt ingevoerd. Plannen om in/bij het Lauwersmeer groot-schalige recreatieontwikkelingen te ontwikkelen zijn wat ons betreft ongewenst.

De MFG vindt het belangrijk dat in de op te stellen Beheerplannen voor Nb-wet gebieden een 'geluidparagraaf' wordt opgenomen die er aan bijdraagt dat in deze gebieden de natuurlijke stilte nog echt kan worden beleefd.

4. Bebouwde Ruimte en Mobiliteit

Streefbeeld MFG in 2030

Groningen is in 2030 een prachtige provincie om te wonen en te verblijven. Anders dan elders in het land, waar de verrommeling verder heeft toegeslagen, oogt de provincie nog authentiek. Groningen is geen overlooptgebied van de Randstad geworden. Dorpen en steden groeien al decennialang niet meer, en de ‘witte schimmel’ – een erfenis uit het verleden – is inmiddels verdwenen of ligt verscholen in het groen. Nieuwe huizen verrijzen vooral binnen de bestaande bebouwde kom. Boerderijen en andere agrarische gebouwen, die daarbuiten vrijkomen, krijgen een dusdanige functie dat het landschap geen geweld wordt aangedaan. Grootschalige nieuwbouw, waarbij kant-en-klare wijken uit de grond worden gestampt, is uit de tijd. Mensen willen tegenwoordig zelf kiezen en met elkaar invulling geven aan hun duurzame woonwensen. Overheden, projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties bespreken plannen daarom in een vroeg stadium met toekomstige bewoners. Kwalitatief hoogwaardige nieuwbouw vereist maatwerk en vindt gefaseerd plaats om optimaal te kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Plannen voor nieuwe bedrijventerreinen staan in 2030 nog steeds in de ijskast. Het opknappen van oude verpauperde terreinen, die kampten met leegstand, bracht mede dankzij een herstructureringsfonds uitkomst. Bedrijventerreinen zijn in 2030 compact van opzet en optimaal bereikbaar dankzij een fijnmazig openbaar vervoer. Fietsen van en naar het werk is in. Waarom eigenlijk nog in de auto stappen, als je met fiets, trein en bus overal op tijd kunt komen? Dat vragen veel Groningers zich in 2030 terecht af. Door de provincie ligt een hoogwaardige duurzame infrastructuur, waar Groningers volop gebruik van maken. Het aantal autokilometers daalt dan ook spectaculair. Zeker in bebouwd gebied, waar auto's door overheden ontmoedigd of zelfs geweerd worden. Mensen die noodgedwongen wel voor de auto kiezen, verstoren minder dan in 2007. In klimaatvriendelijke auto's zoeven ze op stilteasfalt over de verdiept aangelegde Zuidelijke ringweg langs de Stad, waarna ze hun auto parkeren in een van de ondergrondse parkeergarages. Als meest duurzame stad van Nederland laat Groningen zo zien dat duurzaamheid loont. Stadgers wonen, soms in hoogbouw, prettig tussen het groen. Omdat auto's ontbreken spelen de kinderen op straat, terwijl menig werknemer naar kantoor fietst over speciaal hiervoor aangelegde fietssnelwegen.

Activiteiten Bebouwde Ruimte en Mobiliteit 2008-2011

Binnen dit werkveld wordt samen met overheden en, indien van toepassing ook met andere partners, gewerkt aan een optimale invulling van de bebouwde ruimte en de infrastructuur. Dat wil zeggen: bebouwde ruimte met aandacht voor duurzaam bouwen, energie, ecologie en landschap en een infrastructuur die het gebruik van duurzame(re) vormen van mobiliteit (wandelen, fietsen, OV) bevordert. Dit gebeurt door overleg met betrokken overheden en andere partijen en door concrete projecten waarin de kansen voor een duurzame invulling van de bebouwde ruimte en de infrastructuur worden getoond.

Voor dit werkveld zijn verschillende speerpunten geformuleerd, die hieronder worden toegelicht.

Voor de woningbouw streven wij als federatie naar het voor elkaar krijgen van zowel een regionale fasering (1. Meerstad; 2. Assen; 3. Hoogezand-Sappemeer...) als een lokale fasering

per locatie. Om minder beslag te leggen op de open ruimte, zouden er volgens ons in Meerstad meer huizen gebouwd moeten worden op minder ruime kavels.

We zouden graag met gemeenten willen meedenken over hun nieuwbouwopgave en hen helpen bij het stimuleren van inbreiding van nieuwe woningen binnen bestaande woningbouwlocaties en bij het prioriteit geven aan herstructurering van bestaande woningbouwlocaties.

Wij streven ernaar om overheden te overtuigen een beleid te gaan voeren waarbij het oppervlak van de bebouwde ruimte van dorpen en steden buiten het Regiovisiegebied niet langer groeit t.o.v. van 2007. Alleen binnen het Regiovisiegebied zou volgens ons nog een beperkte groei kunnen plaatsvinden.

Voor ieder verouderd bedrijventerrein in de provincie is volgens ons een plan van aanpak voor herstructurering nodig. We zullen dan ook gemeenten stimuleren om te werken volgens een, bij voorkeur in landelijk verband ontworpen, bedrijvenrichtlijn waarin onder meer aandacht wordt besteed aan het voorkomen van overaanbod van bedrijventerreinen, intensivering van het ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen, het compacter en groener ontwerpen van nieuwe terreinen, de inpassing van terreinen in hun omgeving, en regionale en lokale fasering in plannen en restrictief functiebeleid. Wij streven ernaar deze opgave samen met het bureau Regio Groningen-Assen te realiseren.

Een nieuwe meerjarenafpraak met de Stad Groningen is nog in ontwikkeling. Een bijdrage van de Milieufederatie aan het realiseren van de duurzame ambities van de Stad vormt daarbij het uitgangspunt.

5. Klimaat en Energie

Streefbeeld in 2030

Groningen loopt voorop in de transitie naar een duurzame energievoorziening, dankzij ver- gaande initiatieven die vanaf 2008 zijn genomen. Terwijl de rest van het land nog om de tafel zat, sloegen Groningse overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven de handen ineen. Provincie en gemeenten trokken de kar en pakten duurzame kansen met beide handen aan. Energiebesparing stond voorop. En met succes. Het thema is intussen verankerd bij de basis: het onderwijs. Jonge Groningers zien het zuinig omgaan met energie als iets vanzelf- sprekends. Zij nemen de fiets en pakken alleen de auto wanneer dat echt nodig is. Jongeren kiezen de meest energiezuinige apparaten en starters prefereren een nul-energiewoning. Het bedrijfsleven haakt in op deze ontwikkeling en brengt een scala aan klimaatneutrale producten op de markt. De resultaten mogen er wezen: de Stad Groningen is energieneutraal, alle nieuw- bouw is energieneutraal – de tienduizend kersverse woningen in Meerstad verbruiken zelfs minder energie dan ze produceren! – en alle overheidsapparaten gebruiken de helft minder energie dan in 2007.

Groningen is uitgegroeid tot dé duurzame energieregio van Europa. Naast energiebesparing wordt groots ingezet op het energiezuiniger maken van auto's en woningen, en het benutten van lokaal beschikbare energiebronnen als wind, zon en biomassa. Door alle ontwikkelingen op het gebied van duurzame energiebronnen en verdergaande energiebesparing is CO₂-opslag al bijna overbodig geworden.

Omdat het nucleaire afvalprobleem nog niet is opgelost en kernenergie bovendien verre van CO₂-vrij is, is in Groningen afgezien van het bouwen van kerncentrales.

Activiteiten Klimaat en Energie 2008-2011

Klimaat en Energie is een werkveld waarin de MFG op allerlei manieren en bij allerlei doelgroepen werkt aan bewustwording, draagvlakverbreding en verandering van gedrag. We overleggen met verschillende partijen, onder andere in het netwerk EnergieKompas, om hen aan te sporen tot, en te helpen bij, de ontwikkeling van een klimaatvriendelijk energiebeleid. Daarnaast willen wij diverse projecten uitvoeren waarin we verschillende doelgroepen verleiden tot concrete maatregelen en/of verandering in gedrag om energie te besparen en energie op te wekken uit duurzame bronnen. Voor de periode van dit beleidsplan hebben we verschillende speerpunten geformuleerd, die hieronder worden toegelicht.

We willen gemeenten, woningcorporaties en particulieren helpen en stimuleren werk te maken van energiebesparing in woningen. Hierbij zetten wij er ons voor in dat alle nieuwbouwpro- jecten die vanaf 2008 gepland worden energieneutraal zijn, dat bij elke herstructurering wordt gezorgd dat woningen voldoen aan het A-energielabel (zeer zuinig) en dat bij verhuizingen woningcorporaties de woning tot A-niveau verbeteren. Ook zullen we proberen particulieren te bewegen om in te zetten op A-niveau omdat hun huis daardoor in waarde stijgt.

Voor Meerstad zetten wij in op een energieneutrale invulling.

Verder zullen we de gemeente Groningen helpen haar doelstelling van een energieneutrale stad te realiseren. Hiervoor moeten wat ons betreft de komende jaren al de eerste concrete stappen worden gezet. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn: 'jong geleerd is oud gedaan'

(duurzaam energiegebruik op alle basis- en middelbare scholen), ‘het eigen apparaat’ (gebouwen,

verlichting, transport) en bedrijventerreinen (aanleg en vestiging zijn gericht op een zo laag mogelijk energiegebruik en gebruik van duurzame energiebronnen).

Als laatste speerpunt streven we naar de uitvoering van twee pilots waarin op lokaal niveau bewoners, bedrijven en overheden samenwerken aan het beperken van hun energiebehoefte en aan lokale zelfvoorziening via duurzame bronnen.

6. Duurzame Bedrijvigheid

Streefbeeld MFG in 2030

Duurzaam ondernemen is meer gebleken dan een veelbelovende trend. Het fenomeen wordt nauwelijks meer apart benoemd, omdat het alom is ingeburgerd. Bedrijven beseffen dat een goede bedrijfsvoering niet alleen inhoudt: winst maken, maar ook: rekening houden met mens en milieu. In plaats van een versmalde blik op winst, kijken bedrijven tevens naar zaken als arbeidsdiversiteit, man-vrouw-verhoudingen, gedragscodes en de invloed op de lokale omgeving. Anno 2030 stimuleren overheden bedrijven volop om duurzaam te handelen, zowel door het afgeven van – strenge – vergunningen als door het belonen van goed gedrag en van duurzame sectoren. Het beleid werpt haar vruchten af. Het bestaande bedrijfsleven legt de duurzame lat nog hoger. Niet alleen de grote koplopers, maar ook het voltallige midden- en kleinbedrijf. Door haar beleid trekt Groningen als een magneet duurzame bedrijvigheid aan; bedrijven die zich richten op duurzame landbouw, kennis en innovatie, energiebesparing en recreatie. Zij produceren klimaatneutraal, kopen duurzaam in, bouwen duurzame gebouwen, en houden rekening met groen en landschap. Niet alleen binnen het bedrijfsleven, ook binnen het beroepsonderwijs is duurzame ontwikkeling ingebed.

Het Eemshavengebied heeft een internationale reputatie: het is ingericht als proeftuin voor bedrijven en kennisinstituten voor innovatieve ontwikkelingen. Hier wordt ingezet op het ontwikkelen van nieuwe duurzame energievormen, op efficiënter gebruik van energie bij alle mogelijke toepassingen en op het verminderen van afvalstromen. Zo hebben hier de eerste pilots voor CO₂-opslag plaatsgevonden.

Duurzaamheid is intussen ook een wezenlijk onderdeel van het ruimtelijke ordening-beleid. Bedrijven en energiecentrales verrijzen op locaties waar de restwarmte optimaal door andere gegadigden kan worden ingezet. Ook het afval vindt over het hek een nuttige bestemming. Het woord ‘afval’ is overigens net uit de Van Dale geschrapt. In 2030 spreekt men niet meer over afval, maar enkel over grond- en brandstoffen. Afval wordt niet meer versleept, maar regionaal verwerkt ten behoeve van lokale zelfvoorziening in energiebehoefte.

Duurzame bedrijvigheid bezorgt Groningen een enorme impuls. De provincie leeft op, de werkgelegenheid bloeit als nooit tevoren. Milieu en economie staan niet meer op gespannen voet. Sterker nog; Groningen laat zien dat economische groei in combinatie met het verbeteren van de milieukwaliteit mogelijk is.

Activiteiten Duurzame bedrijvigheid 2008-2011

De afgelopen jaren is binnen de MFG het werkveld duurzame bedrijvigheid sterk in ontwikkeling geweest. Vanwege de beperkte capaciteit op dit onderwerp is vooral aandacht besteed aan urgente lopende zaken zoals nieuwe milieuvergunningen voor de chemische industrie en energiecentrales en het project ‘Costa Due’. In de komende jaren willen we daarnaast meer proactieve en interactieve activiteiten gaan ontplooiën door meer met bedrijven en overheden samen te werken op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Voorwaarde is wel dat hiervoor voldoende aanvullende projectfinanciering wordt gevonden. Hieronder worden de speerpunten voor de komende jaren toegelicht.

We zetten ons in om het huidige project ‘Klimaatneutrale Producten’ een vervolg te geven. Als het aan ons ligt zijn er in 2011 twintig klimaatneutrale bedrijven in de provincie.

In 2008 zullen wij, bij voorkeur in landelijk verband, een toolkit ontwerpen voor duurzamere bedrijventerreinen. We streven ernaar dat deze toolkit vanaf 2009 gebruikt wordt bij nieuwbouw en herstructurering van bedrijventerreinen om bedrijventerreinen duurzamer te maken (zoals het gebruik van elkaars restproducten en faciliteiten, duurzame bedrijfsgebouwen, energiebesparing en duurzame energieopwekking (o.a. zonne-energie), etc.).

Vanaf oktober 2007 moeten alle bedrijven die onder de IPPC-richtlijn vallen een vergunning conform deze richtlijn hebben en ook volgens deze richtlijn werken. De komende jaren zullen we door middel van overleg, meedenken en indien nodig formele inspraakreacties, een vinger aan de pols houden bij nieuwe en veranderende milieuvergunningen.

7. Organisatie en Financiën

Streefbeeld 2030

De MFG fungeert als een spin in het web van vele netwerken. Zij heeft grote netwerken onder burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstituten en gemeenten. De MFG opereert vanuit het bekende en druk bezochte centrum 'Onze Toekomst', een thuisbasis voor alle duurzame initiatieven in de Stad en de provincie. De buitenwereld ziet de MFG als onafhankelijke, positief mee- en vooruitdenkende, deskundige en betrouwbare partij die met een breed draagvlak opkomt voor het belang van natuur, milieu en landschap. De regionale media berichten regelmatig over natuur- en milieuactiviteiten en resultaten van de MFG. Mensen weten ons goed te vinden, beleidsmakers nemen de MFG-adviezen en signalen serieus. Er is een groot draagvlak voor natuur en milieu bij alle doelgroepen. Alle Groningse burgers zijn bereid iets voor natuur en milieu te doen. Dat is ook goed te merken aan het gezichtsbepalende burgerpanel voor natuur- en milieuvraagstukken waar de MFG al jaren mee werkt en waar beleidsmakers zich door laten inspireren en beïnvloeden. Het natuur- en milieuelan vindt ook zijn weerklank in het aantal aangesloten organisaties van de MFG en de brede verspreiding van deze organisaties in alle regio's van de provincie. Het deskundige en professionele bureau van de MFG is uitgebreid met extra medewerkers om de netwerken te bedienen. Dit is mogelijk door de financieel stabiele situatie en het goede evenwicht tussen meerjarige en tijdelijke geldstromen.

Activiteiten Organisatie en financiën 2008-2011

De MFG blijft haar verschillende werkzaamheden op het gebied van netwerken, communicatie en organisatieontwikkeling uitvoeren. Zo werkt zij aan een financieel gezonde organisatie die een breed netwerk heeft in de provincie en daardoor in veel verbanden kan samenwerken en geluiden uit de samenleving kan overbrengen aan de politiek. Communicatie is een middel om werkzaamheden van de MFG bekend te maken bij de diverse doelgroepen en om hier draagvlak voor te creëren. Hiervoor worden verschillende communicatievormen zoals website, nieuwsbrieven en persberichten maar ook concrete activiteiten gebruikt. De organisatie van de MFG blijft meebewegen met de ontwikkelingen van de maatschappij om hier voldoende aansluiting bij te houden.

Voor de komende jaren heeft de MFG op dit gebied speerpunten geformuleerd, die hieronder worden toegelicht.

Wij streven de komende 4 jaar naar het opzetten van een stabiel en actief Gronings panel voor zowel peilingen als participatieactiviteiten. Doel is om hiervoor minstens 625 inwoners van de provincie Groningen te werven en hen minstens 4 maal per jaar te raadplegen. Op basis van de uitkomsten van panelpeilingen en -onderzoeken willen we vervolgens minimaal 1 maal per jaar met betrokken Groningers een activiteit organiseren. We streven ernaar om het Gronings panel tot een aantrekkelijk instrument te maken voor beleidsmakers om de Groningse mening over actuele natuur- en milieuvraagstukken te peilen.

Wat ons eigen federatienetwerk betreft werken we aan uitbreiding, zodat er in 2011 minstens 50 groepen bij de MFG aangesloten zullen zijn die alle in meer of mindere mate deelnemen in samenwerkingsactiviteiten met de MFG.

In 2011 zal het bekendheidsonderzoek uit 2006 herhaald worden. De MFG streeft ernaar dat in 2011 minstens 75% van de bij natuur en milieu betrokken bestuurders en ambtenaren de MFG en haar activiteiten kent. Ook gaan we eraan werken dat dan 40% van de ondervraagden de Milieufederatie Groningen kent. De MFG zal zich voor dat doel de komende jaren vooral pro-fileren met de thema's duisternis (jaarlijks terugkerende Nacht van de Nacht), energiebesparing en Groningen Mooi! (landschapskwaliteit)

Tot slot streven wij naar de volgende organisatorische en financiële ontwikkelingen en doelen: 1 fte voor stadsactiviteiten op basis van meerjarenfinanciering en aanvullende projecten; overige meerjarige subsidiestromen blijven op hetzelfde niveau als in 2007; als het aan ons ligt wordt het aantal vaste inhoudelijke medewerkers uitgebreid van 7 naar 8 dankzij voldoende continuïteit in aanvullende projectfinanciering. Om als organisatie goed te kunnen blijven functioneren, is het belangrijk dat medewerkers markt- en resultaatgericht werken en competentiegerichte scholing volgen. Hieraan zal dus (blijvende) aandacht gegeven worden.

8. Meerjarenbegroting

De Milieufederatie Groningen ontvangt jaarlijks inkomsten op basis van meerjarenafspraken. Anno 2007 heeft de MFG dergelijk afspraken met de Provincie Groningen, de terreinbeherende organisaties (TBO's), Stichting De Provinciale Milieufederaties (SPM) en de gemeente Groningen. In de tweede helft van 2007 worden de afspraken met de terreinbeherende organisaties en de gemeente Groningen herzien. In de Meerjarenbegroting 2008-2011 (zie volgende pagina) is uitgegaan van voortzetting van de meerjarenafspraken met de Provincie Groningen en de Stichting De Provinciale Milieufederaties, en is een voorschot genomen op de uitkomsten van de herzieningen van de andere twee meerjarenafspraken.

Jaarlijks wordt het meerjarige budget aangevuld met incidentele projectsubsidies waarmee de verschillende thema's worden aangevuld, verdiept en verbreed. Potentiële subsidiebronnen zijn ministeries, provincie, gemeenten en particuliere fondsen. In de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van een verhouding tussen meerjarige subsidies en projectsubsidies van circa 2:1.

De in de meerjarenbegroting genoemde bedragen zijn globale, maar gefundeerde schattingen. Bij zowel de inkomsten als uitgaven is uitgegaan van het inkomsten- en uitgavenpatroon in de afgelopen jaren, in combinatie met de beleidspunten die in eerdere hoofdstukken van dit beleidsplan aan bod zijn gekomen.

Het Bestuur heeft op 19 april 2005 besloten om een vrij besteedbaar vermogen op te bouwen van $\pm 15\%$ van de jaarinkomsten. Dit vrij besteedbare vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen. Verwacht wordt dat het eigen vermogen van de MFG eind 2007 het door het Bestuur gewenste niveau van 15% zal hebben. In de meerjarenbegroting is dan ook geen post opgenomen voor verdere opbouw van het eigen vermogen.

De MFG verbindt haar budgetten en projectsubsidies aan heldere en controleerbare productomschrijvingen. Daarbij werkt de MFG met een vaste uurprijs die jaarlijks wordt aangepast aan de algemene loon- en prijsontwikkelingen. Voor het berekenen van de arbeidskosten verbonden aan de activiteiten en producten rekent de Milieufederatie in het eerste planjaar 2008 met een uurprijs van € 95,-. In deze prijs zijn alle ondersteunende voorwaarden als administratieve ondersteuning, inhoudelijke begeleiding en coördinatie, huisvesting en bureaunkosten, scholing, automatisering, algemeen management en documentatie inbegrepen. Voor eventuele producten met hoge kosten (zoals de uitgave van een brochure of het organiseren van een studiedag) zal middels projectsubsidies financiële dekking worden gezocht. In de jaren 2009 t/m 2011 zal de uurprijs telkens worden aangepast mede op basis van de door de provincie gehanteerde accres-percentages en de afspraken van de 12 Provinciale Milieufederaties over de te hanteren uurprijs voor gezamenlijke projecten.